

МИШЉЕЊЕ

ОВЛАШЋЕНОГ АКТУАРА О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЕШТАЈИМА И ГОДИШЊЕМ ИЗВЕШТАЈУ О ПОСЛОВАЊУ „АМС ОСИГУРАЊЕ“ а.д.о. ЗА 2013. ГОДИНУ

Мишљење овлашћеног актуара даје се у складу са чланом 182. став 1. тачка 4) Закона о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 55/2004, 70/2004, 61/2005, 85/2005, 101/2007, 63/2009 – одлука Уставног суда, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013) и тачком 3. Одлуке о садржини мишљења овлашћеног актуара („Службени гласник РС“, број 19/05)

Београд, 10.03.2014. године

САДРЖАЈ

I. ОПШТИ ДЕО	4
а) Назив друштва, седиште друштва и облик организовања	4
б) Број решења којим је друштву издата дозвола за рад	4
в) Број решења о упису у надлежни регистар привредних друштава	5
г) Матични број и порески идентификациони број (ПИБ) Друштва	5
д) Дозвола за рад	5
ђ) Лице одговорно за законитост рада Друштва	5
е) Подаци на основу којих се даје ово мишљење	5
II ПОСЕБАН ДЕО	6
1. Примена Општих и посебних услова осигурања и тарифа премија	6
2. Примена Одлуке о критеријумима, начину утврђивања и табели максималног самопридржаја и укупном износу самопридржаја	7
3. Примена Правилника о условима и начину депоновања и улагања средстава Друштва	8
4. Примена Правилника о максималним стопама режијског додатка	10
5. Примена правилника о формирању и начину обрачунавања и висини преносних премија	11
6. Примена Правилника о начину утврђивања дела техничке премије за исплату насталих неисплаћених обавеза (резервисане штете)	12
7. Примена Правилника о формирању и коришћењу резерви за изравнање ризика (само за неживотна осигурања)	16
8. Примена Правилника о условима и начину саосигурања и реосигурања	16
9. Примена Правилника о условима и начину остваривања регреса	16
III НАПОМЕНЕ	17
ПРИЈАВЉЕНЕ ШТЕТЕ У 2012 ГОДИНИ	17
РЕШЕНЕ ШТЕТЕ (осим ренти) У 2012. ГОДИНИ	17
<i>АЖУРНОСТ У РЕШАВАЊУ ШТЕТА</i>	17
ПРОСЕЧАН ВРЕМЕНСКИ РОК РЕШАВАЊА И ИСПЛАТЕ ШТЕТА	18
ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ШТЕТА И УГОВОРЕНИХ ИЗНОСА	19
ЛИКВИДНОСТ ДРУШТВА	19

СОЛВЕНТНОСТ ДРУШТВА	20
ДОПРИНОС ЗА ПРЕВЕНТИВУ	21
ДОПРИНОС ГАРАНТНОМ ФОНДУ.....	21
IV КОНАЧНА ОЦЕНА УЗ ОБРАЗЛОЖЕЊЕ.....	22

МИШЉЕЊЕ ОВЛАШЋЕНОГ АКТУАРА О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЕШТАЈИМА И ГОДИШЊЕМ ИЗВЕШТАЈУ О ПОСЛОВАЊУ „АМС ОСИГУРАЊЕ” А.Д.О. ЗА 2013. ГОДИНУ

На захтев Акционарског друштва за осигурање „АМС осигурање” а.д.о. из Београда, Рузвелтова 16, у складу са чланом 182. став 1. тач. 4) Закона о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004, 61/2005, 85/2005, 101/2007, 63/2009 – одлука Уставног суда, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013 – у даљем тексту: Закон) и тачком 3. Одлуке о садржини мишљења овлашћеног актуара („Службени гласник РС”, број 19/2005), а у вези са чланом 156. став 1. тач. 1), за 2012. годину дајем следеће мишљење:

I. ОПШТИ ДЕО

а) Назив друштва, седиште друштва и облик организовања

Акционарско друштво за осигурање „АМС осигурање” а.д.о., са седиштем у Београду, Рузвелтова 16 (у даљем тексту : Друштво) организовано је као акционарско друштво за осигурање (отворено акционарско друштво).

б) Број решења којим је друштву издата дозвола за рад

Друштву је решењем Савезног министарства за финансије, бр. 4/1-12-177/97 од 15.01.1998. године, дата дозвола за рад. Измене иницијалног решења донешене су 04.10.2002. године под бројем 4/3-02-0017/2002-1 којим је Друштво проширило своју делатност и на обављање послова осталих имовинских осигурања и незгоде. На основу решења Народне банке Србије Г. бр. 2560 од 24.03.2006. године Друштво је ускладило организацију, статут, друге опште акте и акта пословне политике са одредбама Закона и добило дозволу за обављање послова осигурања моторних возила-каска, шинских возила каска и обавезног осигурања од одговорности у саобраћају, као послове осигурања возача и путника од последица несрећног случаја.

На основу решења Народне банке Србије Г. бр. 10802 од 18.09.2007. године Друштво је добило дозволу за обављање послова свих врста неживотних осигурања.

Одлуком о престанку обављања одређених послова Скупштине Друштва од 30.12.2008. године број 615/09, Друштво је престало са обављањем послова осталих осигурања имовине, осталих осигурања одговорности и других врста неживотних осигурања у складу са чланом 28 став 1 тачка 2) под (3) закључно са 31.12.2008. године. Друштво је након доношења наведене одлуке добило решење Народне банке Србије бр. 5005 од 26.05.2009. године којим се издаје дозвола Друштву за обављање послова неживотних осигурања и то осигурања од незгоде и добровољног здравственог осигурања и осигурања моторних возила – каска, шинских возила – каска и обавезног осигурања од одговорности у саобраћају.

Друштво је 14.06.2013. године поднело захтев Народној банци Србије за проширење делатности на све врсте неживотних осигурања. На основу решења Народне банке Србије ИО НБС бр. 68 од 17.12.2013. године Друштво је добило дозволу за обављање послова свих врста неживотних осигурања. У прописаном року Друштво је поднело захтев Агенцији за привредне регистре и дана 06.01.2014. године добило Решење бр. БД139179/2013 обзиром да није дошло до промене шифре делатности. Наведено Решење Друштво је у прописаном року доставило Народној банци Србији. Имајући у виду да је Друштво проширење делатности уписало у 2014.-ој години, Друштво је у 2013.-ој години пословало у складу са Решењем Народне банке Србије бр. 5005 од 26.05.2009. године, односно обављало послове неживотних осигурања и то осигурања од незгоде и добровољног здравственог осигурања и осигурања моторних возила – каско, шинских возила – каско и обавезног осигурања од одговорности у саобраћају

в) Број решења о упису у надлежни регистар привредних друштава

Друштво је регистровано код Агенције за привредне регистре у Београду, Решењем број : 44942/2005. Промене података о привредном субјекту регистроване су под бројевима : 117799/2006, 146752/2008, 194293/2009, 68332/2010, 13275/2011, 27141/2011, 71477/2011, 86350/2011, 154795/2011, 88843/2012, 107199/2012, 47023/2013, 47849/2013, 50432/2013, 57509/2013, 61945/2013, 61945/2013, 139179/2013, БДСЛ 29/2013 и 961/2014.

г) Матични броји порески идентификациони број (ПИБ) Друштва

Матични број Друштва је **17176471**, док је **ПИБ 100000563**.

д) Дозвола за рад

У складу са датим решењем Народне банке Србије Г.бр. 5005 од 29.05.2009. године, Друштво је у 2013. години било регистровано за обављање послова (имајући у виду детаље обрађене у последњем ставу под б)):

- **Осигурања од незгоде и добровољно здравствено осигурање,**
- **Осигурања моторних возила-каска, шинских возила-каска и обавезног осигурања од одговорности у саобраћају.**

ђ) Лице одговорно за законитост рада Друштва

Овлашћено лице за заступање Друштва у 2013. години био је Генерални директор Проф. др Вучета Мандић, ЈМБГ 1712943794417, који је Одлуком Надзорног одбора Друштва бр. 01-845/3 од 28.06.2012. године, изабран и постављен за Генералног директора и Председника Извршног одбора.

е) Подаци на основу којих се даје ово мишљење

Подаци који су коришћени као основ за давање мишљења су :

- Финансијски извештаји Друштва за 2013.-у годину;
- Годишњи извештај о пословању за 2013.-у годину;
- Извештај о спровођењу политике саосигурања и реосигурања у 2013.-ој години;
- Подаци Сектора за правне послове и људске ресурсе Друштва у вези регистрације делатности Друштва, општих аката и аката пословне политике;
- Подаци Сектора за финансије и рачуноводство Друштва у вези ликвидности и депоновања и улагања средстава техничких и гарантних резерви, обрачуна доприноса за Гарантни фонд;
- Подаци Сектора за ИТ у вези статистичких података;
- Подаци актуара Друштва у вези обрачуна техничких резерви, самопридржаја, остварених техничких резултата и осталих актуарских позиција;
- Извештај Интерног ревизора о примени услова и тарифа.

II ПОСЕБАН ДЕО

Предлози аката пословне политике, као и предлози измена и допуна тих аката, достављени су Народној банци Србије у роковима прописаним у члану 156. став 2. Закона.

1. Примена Општих и посебних услова осигурања и тарифа премија

На основу годишњег извештаја интерне ревизије о обављеним контролама примене услова и тарифа премије током 2013.-е године и узорковања, утврђена су појединачна одступања проузрокована ненамерним пропустима у поштовању прописаних процедура. С тим у вези неопходно је да Друштво настави активности на јачању система интерних контрола, нарочито у граничним случајевима.

Током 2013.-е године било је измена и допуна тарифа, по основу осигурања незгоде (мај 2013.) и моторних возила-каска (август 2013.) и том приликом су иста са мишљењем овлашћеног актуара достављена Народној банци Србије у року предвиђеном чл. 156. став 2. Закона о осигурању. Дана 24.12.2013. године Надзорни одбор је усвојио и нове услове и тарифе имовинских осигурања у складу са добијеном дозволом за проширење делатности, са одложеном применом од датума уписа проширења делатности у Агенцији за привредне регистре (упис извршен дана 06.01.2014. године).

Друштво је у 2013.-ој години остварило следеће меродавне техничке резултате :

Шиф. ВО	Врста осигурања	Меродавни технички резултат*			
		у 2013.	у 2012.	у 2011.	2002-2013
01	Осигурање од последица незгоде	2,23	1,29	0,67	0,66
02	Добровољно здравствено осигурање	2,11	0,80	0,65	0,69
03	Осигурање моторних возила	0,78	0,80	0,92	1,16
10	Осиг. од одговорности због употребе мв	0,50	0,44	0,61	0,60

* без корекције почетног стања које је спроведено кроз текући промет а на основу мишљења овлашћеног актуара за 2012.-у годину.

Меродавни технички резултат (МТР) је у 2013. години био већи од 1 код осигурања од последице незгоде (2,23) и добровољно здравственог осигурања (2,11). Просечан МТР у периоду 2002-2013 код осигурања незгоде је 0,66, а код добровољно здравственог осигурања 0,69. Разлог негативности је појава већег броја штета код клијента „Телеком“ који ранијих година није био у портфељу Друштва, а само два месеца у току 2012. године, о чему треба водити рачуна приликом потенцијалне обнове осигурања.

Меродавни технички резултат аутоодговорности (0,50) је негативнији за 13,6% у односу на 2012 годину проузрокован растом портфеља, али је и даље нижи од вишегодишњег просека (0,60). Меродавни технички резултат аутокаска је нижи у односу на 2012. годину и бележи опадајући тренд, што са аспекта управљања ризицима осигурања оставља могућност корекције премијских стопа (променом расподеле премије или конкурентнијом понудом) уз напомену Друштву да се нарочито обрати пажња на трошкове спровођења осигурања (проналажење јефтинијих канала продаје, даљу аутоматизацију пословних процеса и сл.) услед тренда пада портфеља.

На укупном нивоу у 2013.-ој години меродавни технички резултат у самопридржају за све врсте неживотних осигурања износио је 0,6106 (61%) и услед раста портфеља лошији је у односу на исти у 2012.-ој години када је износио 0,5398 (54%), те сматрам да довољност тарифног система, односно покриће ризика осигурања и будућих обавеза по штетама, на дан 31.12.2013. године није угрожена, уз претпоставку одржавања или унапређења пословних процеса, стабилних услова пословања, законске регулативе и судске праксе.

2. Примена Одлуке о критеријумима, начину утврђивања и табели максималног самопридржаја и укупном износу самопридржаја

Одлуку о критеријумима, начину утврђивања, табели максималног самопридржаја и укупном самопридржају Друштва донео је Управни одбор Друштва на 66 седници од 26.04.2007.године, а последњу измену и допуну Табеле максималног самопридржаја донео на 98 седници одржаној 11.12.2009. У прилогу Одлуке дато је Мишљење овлашћеног актуара и економско финансијски показатељи који су чинили основ за доношење предложене Одлуке чији је саставни део табела максималног самопридржаја. Наведена табела максималног самопридржаја није имала временско ограничење те се са њеном применом наставило и у 2011., 2012. и 2013. години, те је Друштво у процесу добијање дозволе за проширење делатности, изменило предметну одлуку која је усвојена од стране Надзорног одбора Друштва на 26.-ој седници одржаној 24.12.2013. године са почетком примене у 2014.-ој години.

Табела максималног самопридржаја је утврђена у складу са критеријумима из наведене Одлуке, односно у складу са правилима актуарске струке и струке осигурања. Максимални самопридржај Друштва у 2013. години, посматрано у еврима, није мењан и то од 2010. године, јер је Друштво оствареним резултатима увећавало капацитет, што је уједно услед пада курса националне валуте условило номинално повећање самопридржаја израженог у националној валути. Максимални самопридржај Друштва и одговарајући максимални самопридржаји у апсолутном и релативном износу по врстама осигурања обезбеђују стабилност у раду Друштва.

Износи преузетих ризика, по врстама осигурања и укупно и покривеност укупног износа преузетих ризика износом сопствених средстава приказани су у Извештају о спровођењу политике саосигурања и реосигурања Друштва за 2013.-у годину и дати су у оквиру мишљења овлашћеног актуара на наведени извештај, који представља саставни део овог мишљења.

Друштво је у свом пословању примењивало наведену одлуку.

3. Примена Правилника о условима и начину депоновања и улагања средстава Друштва

На дан 31.12.2013. године, према финансијском извештају Друштва, средства техничке резерве су износила 2.089.283 хиљада динара. Техничке резерве у самопридржају су на дан 31.12.2013. године износиле 2.065.947 хиљаде динара.

Позиција	у динарима
Преносна премија сопственог портфеља	964.303.694
Преносна премија по примљеним саосигурањима	8.121.759
Резервисане штете сопственог портфеља	774.761.083
Резервисане штете по примљеним саосигурањима	2.254.983
Резерве за изравнање ризика	339.841.534
УКУПНЕ ТЕХНИЧКЕ РЕЗЕРВЕ	2.089.283.053
Преносна премија дата у реосигурање	0
Удео реосигураваача у резервисаним штетама	23.335.632
ТЕХНИЧКЕ РЕЗЕРВЕ У САМОПРИДРЖАЈУ	2.065.947.421

Структура депоновања и улагања техничких резерви на дан 31.12.2013. :

Облик депоновања и улагања средстава техничких резерви	Износ средстава (у 000 динара)	Учешће у тех. резерви	Учешће по чл.5 Одлуке (%)
Хартије од вредности и инструменти тржишта новца које су издале РС и НБС, односно ХоВ за које гарантује неки од наведених субјеката (тачка 12)	369.778	17,70%	без огран.
Акције којима се тргује на РТ, односно на МТП (тачка 4, подтачка 2, алинеја 2)	68.666	3,29%	појед. до 5%
Акције којима се тргује -"Open market"	21.843	1,05%	појед. до 5%
Акције којима се тргује на РТ - сегмент листинг	46.823	2,24%	појед. до 5%
Дужничке ХоВ којима се тргује на регулисаном тржишту, односно на МТП, код којих је у одлуци о издавању, тј. проспекту јасно изражене намере укључивања на регулисано тржиште (тачка 4, подтачка 2, алинеја 2)	80.249	3,84%	до 5% једног издаваоца
ХоВ и акције којима се не тргује, тј. дужничке хартије од вредности и акције које нису укључене на организовано тржиште, односно МТП, (тач. 4. подтач. 1. ал. 1. и тац. 4. подтач. 2. ал. 3.)	208.928	10,00%	до 10% у хартије, а до 5% у акције, појед. до 1%
Депозити код банака	631.962	30,25%	40%, пој. до 10%
Инвестиционе некретнине (тачка 4, подтачка 1 алинеја 3 и тачка 4, подтачка 2, алинеја 5.)	367.503	17,59%	ук. до 20%, појед. до 10%
Улагање у др. облике (тач. 4, ал. 4. и 5. и тац. 17.)	116.046	5,55%	до 10%
Готовина у благајни и на рач. код банке	246.151	11,78%	без огран.
Укупна улагања и депоновања техн. рез.	2.089.283	100,00%	ОБЕЗБЕЂЕНО
УКУПНЕ ТЕХНИЧКЕ РЕЗЕРВЕ	2.089.283	100,00%	

Напомена : Акције Универзал банке су на дан састављања финансијских извештаја према извештају брокера Друштва биле на „open market“ и повучене су у 2014. години.

Код покрића техничких резерви Друштво је поштовало прописана појединачна ограничења депоновања и улагања средстава техничких резерви.

Услед стања на финансијском тржишту, односно тржишту новца и капитала, приметан је тренд пада стопе приноса на уложена средства, а тиме и остварених прихода од депоновања и улагања. С тим у вези Друштво би требало да обрати дужну пажњу на овај сегмент пословања, нарочито са аспекта испуњења стратешких и планских величина.

На дан 31.12.2013. године Друштво је обезбедило дисперзију депоновања и улагања средстава техничких резерви, у складу са квантитативним критеријумима из одлуке Народне банке Србије.

На дан 31.12.2013. године средства гарантних резерви су износила укупно 746.211 хиљада динара :

Позиција	у 000 дин.
ОСНОВНИ и ОСТАЛИ КАПИТАЛ	641.723
Акцијски капитал	641.723
НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ	0
РЕЗЕРВЕ ИЗ ДОБИТИ	685
РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ	99.789
НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ХОВ РАСПОЛ. ЗА ПРОДАЈУ	0
НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХОВ РАСПОЛ. ЗА ПРОДАЈУ	24.682
До 50 % НЕРАСПОРЕЂЕНЕ ДОБИТИ ИЗ РАНИЈИХ ГОДИНА	22.472
ПРИЗНАТИ % НЕРАСПОРЕЂЕНЕ ДОБИТИ ИЗ ТЕКУЋЕ ГОДИНЕ	6.224
ГУБИТАК РАНИЈИХ ГОДИНА	0
ГУБИТАК ТЕКУЋЕ ГОДИНЕ	0
ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ	0
ГАРАНТНА РЕЗЕРВА	746.211

Структура депоновања и улагања средстава гарантне резерве на дан 31.12.2013. године изгледала је :

Покриће гарантне резерве на дан 31.12.2013.

Облик депоновања и улагања средстава гарантне резерве	УЗЕМЉИ - Износ средстава (у 000 динара)
ИНВЕСТИЦИОНЕ НЕКРЕТНИНЕ	69.575
ГРАЂЕВИНСКИ ОБЈ. КОЈИ СЛУЖЕ ЗА ОБАВЉАЊЕ ДЕЛ.	222.000
ОПРЕМА	93.508
УНАПРЕД ПЛАЋЕНИ ТРОШКОВИ ПРИБАВЕ	194.858
НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА	17.651
ДАТИ АВАНСИ	15.724
НАМЕНСКИ ДЕПОЗИТ КОД БАНКЕ НА ИМЕ ОБЕЗБЕЂЕЊА ПО ДУГОРОЧНОМ ДИНАРСКОМ КРЕДИТУ (истиче јуна 2014) и КРАТКОРОЧНОЈ ГАРАНЦИЈИ	57.040
АКЦИЈЕ КОЈЕ НИСУ УКЉУЧЕНЕ НА РТ ОДНОСНО НА МТП	24.762
ДУЖНИЧКЕ ХОВ КОЈЕ НИСУ УКЉУЧЕНЕ НА РТ / МТП	51.093
У К У П Н О	746.211

Средства техничких и гарантних резерви су утврђена у складу са актима пословне политике Друштва, Законом и одговарајућим подзаконским актима. Друштво је на дан 31.12.2013. године обезбедило покриће техничких резерви у складу са облицима прописаним Законом, односно подзаконским актима Закона.

4. Примена Правилника о максималним стопама режијског додатка

Трошкови спровођења осигурања без трошкова у вези извиђаја, процене, ликвидације и исплате накнада штета и уговорених износа, износе 868.526 хиљада динара, те исти режијским додатком нису покривени у износу од 360.670 хиљада динара.

Шиф.	Врста осигурања	ТСО	Меродавни режијски додатак
01	Осигурање од последица незгоде	94.862.543	6.395.900
02	Добровољно здравствено осигурање	161.428.029	13.728.272
03	Осигурање моторних возила	346.116.154	74.210.311
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	266.118.718	266.320.515
12	Осиг. од одговорности због употребе пловних обј.	198	15.006
УКУПНО НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА		868.525.642	360.670.004

Како је меродаван технички резултат у самопридржају 510.353 хиљаде динара, а дефицит извора за покриће ТСО (507.856 хиљада динара) из режијског додатка мањи од наведеног износа, то на укупном портфељу Друштва, укупна премија представља очуваност средстава за измирење обавеза према осигураницима. Укупни трошкови спровођења осигурања код добровољних осигурања већи су од остварене премије и гледајући појединачно по врстама добровољних осигурања, те не представљају очуваност средстава техничке премије за исплату штета. Основни разлози леже у развојним фазама добровољних осигурања, те паду укупне премије услед 3 основна разлога :

1. Даљег пада промета аутомобила, броја одобрених аутокредита и лизинга у Републици Србији, те повећања старости возила у портфељу Друштва;
2. Неопходности сегментирања и проширења понуде и на имовинска осигурања, што је Друштво током 2013. године доводило у инфериоран положај у односу на конкуренцију, те даљи развој продајне мреже добровољних осигурања, што би након добијања дозволе за проширење делатности требало да да позитивне ефекте почевши од 2014. године;
3. Неопходности повећања степена директног опредељења појединих категорија трошкова спровођења осигурања на носиоце трошкова.

У 2013. години Друштво је примењивало коефицијенте за расподелу укупне премије у складу са актом Друштва о расподели укупне премије и то по врстама осигурања :

Шифра	Врста осигурања	примењене стопе реж. додатка
01	Осигурање од последица незгоде	22,50%
02	Добровољно здравствено осигурање	40,00%
03	Осигурање моторних возила	25,00%
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	19,61%
12	Осиг. од одговорности због употребе пл. објеката	30,00%

Имајући у виду књиговодствену структуру премије осигурања аутоодговорности :

- трошкови спровођења осигурања – 266.118.718 РСД или 19,59% меродавне премије,

- допринос за превентиву - 30.461.066 или 1,96% премије (редовно измирење обавезне превентиве према МУП-у),
- провизија за обављање послова посредовања и заступања у пословима осигурања – 67.596.888 РСД или 4,35% обрачунате премије аутоодговорности, иста је у складу је са овим правилником и прописима којим су уређене премијске стопе у осигурању од аутоодговорности.

Укупно остварена премија осигурања у 2013.-ој години по врстама осигурања је износила :

Шиф.	Врста осигурања	Преносна премија 31.12.2012.	Приход од премија у 2013.	Преносна премија 31.12.2013.	Остварена премија 2013.
01	Осигурање од последица незгоде	13.168.236	28.453.631	9.703.358	24.988.753
02	Добровољно здравствено осигурање	8.805.648	34.320.680	4.654.338	30.169.370
03	Осигурање моторних возила	170.411.888	296.663.119	138.834.904	265.086.135
10	Ос. од одговорности због употребе МВ	623.152.786	1.358.085.244	819.203.554	1.554.136.012
12	Ос. од одговорности због употребе пл. обј.	12.132	50.020	29.299	67.187
УКУПНО НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА		815.550.690	1.717.572.694	972.425.453	1.874.447.457

5. Примена правилника о формирању и начину обрачунавања и висини преносних премија

Преносна премија Друштва на дан 31.12.2013. године је израчуната у складу са Правилником, правилима актуарске струке и струке осигурања. Преносна премија обрачуната је на укупну премију по врстама осигурања, разграничењем премије сразмерно трајању осигурања. Преносна премија је на дан 31.12.2013. године износила 972.425 хиљада динара.

Шифра	Врста осигурања	Укупна премија у РСД	Ук. преносна премија у РСД	Коефицијент разграничења
01	Осигурање од последица незгоде	24.988.753	9.703.358	38,83%
02	Добровољно здравствено осигурање	30.169.370	4.654.338	15,43%
03	Осигурање моторних возила	265.086.135	138.834.904	52,37%
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	1.554.136.012	819.203.554	52,71%
12	Осиг. од одговорности због употребе пл. обј.	67.187	29.299	43,61%
Укупно		1.874.447.457	972.425.453	51,88%

Напомена : у књиговодственој евиденцији преносне премије (конто 491) почетно стање је кориговано на основу мишљења овлашћеног актуара на Финансијске извештаје Друштва за 2012.-у годину, али кроз текући промет, те се у приказима билансних шема може уочити разлика на групи конта 49 и 6 (АОП 207) од 2.324.198 РСД (АОП је обухватио и горе поменуте измене).

Код полиса аутокаска по којима су настале тоталне штете утврђено је да Друштво није оприводовало износе преносне премије по тим полисама (нематеријалан износ) јер ризик по тим полисама више формално не постоји. Друштво је том приликом поштовало дефиницију преносне премије на укупност портфеља (... преносна премија служи за покриће ризика у наредном обрачунском периоду ...), опрезности ради како не би дошло до евентуалних приговора на висину обрачуна тоталне штете. Напомињем да је Друштво дужно да у систему евидентира и историју аналитике обрачуна преносне премије и учини је доступном у сваком тренутку.

Међународни стандарди предвиђају формирање резерви за неистекле ризике, које нису дефинисане регулативом Републике Србије, а представљају један од сегмената тестирања адекватности премије и обрачуна преносне премије.

6. Примена Правилника о начину утврђивања дела техничке премије за исплату насталих неисплаћених обавеза (резервисане штете)

Резервисане штете на дан 31.12.2013. године утврђене су у складу с наведеним правилником и укупно износе **777.016 хиљада динара**. На дан 31.12.2013. године укупно је **резервисано 1.110 штета**, од чега **редовних 565** у нето износу 155.551 хиљада динара, **511 штета у спору** у нето износу 210.909 хиљада динара и **34 рентне штете** (5 редовних и 29 у спору) у нето износу од 74.779 хиљада динара. Друштво је у односу на 2012. годину повећало ажурност у решавању штета и тиме на дан 31.12.2013. (1.110) у односу на 31.12.2012. (1.168) смањило број резервисаних штета за 58 штета и поред повећања броја пријављених штета од 11,54% (787 штета), а уз повећање укупно резервисаног износа за 8,7% што је подигло квалитет резервације.

За **настале непријављене штете** резервисан је бруто износ од **259.859 хиљада динара**. Износ резервације за настале непријављене штете на дан 31.12.2013. године обрачунат је у складу са Правилником и одлуком Народне банке Србије којом се уређују ближи критеријуми и начин обрачунавања резервисаних штета уз напомену да Друштво током 2013. године није извршило допуну методологије за обрачун насталих непријављених штета по осигурању аутоодговорности по препоруци из мишљења овлашћеног актуара за 2012. годину. Чланом 10. Правилника је дефинисана могућност примене других врста, односно коригованих развојних фактора у случају већих одступања развојних фактора услед великог раста портфеља, неуобичајено великих штета, повећања ажурности решавања штета и сл. али методологијом они нису дефинисани, а Друштво би требало исте да прецизира. Из тог разлога је задржана методологија „mean“ фактора, а не, нпр. „последње 3 године“ („last 3“), што би довело до пораста резервације за настале непријављене штете, али уједно и до смањења резерви за изравнање ризика. Приликом обрачуна ове резервације Друштво је користило 11 развојних година, те из тог разлога и нематеријалног износа оправдано није резервисало износ за реп.

Као улазни подаци за обрачун и формирање развојних фактора за период 2003-2013 коришћене су ликвидираних штета (са трошковима спора) у том периоду и резервисане настале пријављене штете на дан 31.12.2013. године. Напомињем да је Друштво током 2013. године прекњижило трошкове спора који се по судским штетама исплаћују оштећеном/тужиоцу или његовом пуномоћнику/заступнику са групе рачуна 54 на 52 у складу са препорукама из мишљења овлашћеног актуара на финансијске извештаје и годишњи извештај о пословању за 2012.-у годину.

година	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	РНИИ	РНИИ
пре												14.138.649	
2003	68.928.683	106.202.506	128.750.047	148.843.341	152.391.539	152.996.339	154.116.679	154.963.130	155.191.082	155.662.526	156.030.638	9.600.865	0
2004	82.567.924	141.516.600	177.983.725	183.068.746	185.560.530	189.831.900	191.551.320	195.859.238	196.053.999	197.058.175	197.564.274	3.617.479	0
2005	137.719.010	211.415.701	229.812.822	243.135.491	253.426.238	258.130.703	266.803.040	270.837.237	272.827.034	274.004.261	274.652.248	11.793.341	0
2006	160.704.747	235.302.093	258.303.532	269.228.662	277.999.493	284.542.687	289.682.859	291.552.799	292.684.244	293.947.175	294.642.304	35.067.276	0
2007	172.160.177	262.397.724	291.365.434	312.325.945	331.514.616	337.911.347	343.441.573	347.651.442	349.000.593	350.506.529	351.335.469	13.138.507	0
2008	154.299.085	251.018.498	293.165.373	320.843.791	332.092.748	345.004.251	351.259.741	355.565.445	356.945.368	358.486.525	359.333.275	16.514.356	0
2009	184.832.349	291.398.310	330.224.986	355.980.791	371.299.374	379.881.264	386.769.131	391.310.166	393.029.461	394.725.381	395.658.831	22.785.836	1.573.622
2010	213.186.645	372.023.337	403.412.055	440.888.449	457.927.784	468.511.927	477.066.813	482.853.911	484.727.750	486.819.347	487.970.582	49.469.399	0
2011	161.463.594	276.190.631	324.801.427	349.595.147	363.106.203	371.498.723	378.234.601	382.870.960	384.356.790	386.015.287	386.928.139	54.788.930	7.337.781
2012	184.341.419	277.952.584	315.533.932	339.620.218	352.745.766	360.898.824	367.442.909	371.946.579	373.390.014	375.001.189	375.887.993	64.292.905	33.642.505
2013	209.033.782	333.504.199	378.596.557	407.496.728	425.245.549	433.028.078	440.879.584	446.283.818	448.015.757	449.948.942	451.012.985	94.032.843	147.946.339
"mean" фактори	1,59546	1,13521	1,07634	1,03865	1,02311	1,01813	1,01226	1,00388	1,00431	1,00236	387.240.386	190.500.267	

Унапред дефинисање, односно потпуно „закуцавање“ методологије обрачуна резерви за настале непријављене у појединим случајевима представља ограничавајући фактор процене адекватности и довољности обрачуна јер квалитет процене зависи од великог броја фактора попут : кретања портфеља и његове сегментације, дистрибуције неуобичајених штета, промене пословних процеса и процедура Друштва, промена регулативе, инфлације, стопе приноса, и сл. Да је постојала прописана методологија Друштво би коришћењем методе утврђивања развојних фактора „последње 3 године“ имало резервацију у нето износу 250.508 хиљада РСД. Методологије засноване на троугловима развоја штета базиране су на историјским подацима, што не мора да рефлектује и будуће дешавање.

У следећој табели дат је приказ резервисаних износа за настале пријављене а нерешене штете и настале непријављене штете по врстама осигурања:

Шиф.	Врста осигурања	Настале пријављене а нерешене (брuto)				Настале непријављене штете (брuto) у 000 РСД	УКУПНО у 000 РСД
		РЕДОВНЕ		У СПОРУ			
		број	износ у 000 РСД	број	износ у 000 РСД		
01	Осигурање од последица незгоде	10	2.013	7	2.768	8.989	13.770
02	Добровољно здравствено осигурање	5	141	0	0	3.628	3.769
03	Осигурање моторних возила	258	25.466	26	20.002	23.235	68.703
09	Остала осигурања имовине	0	0	1	12.899	730	13.629
10	Ос. од одговорности због употребе МВ	297	173.690	506	280.178	223.277	677.145
Укупно неживотна осигурања		570	201.310	540	315.847	259.859	777.016

Спроведеном „run-off“ анализом установљен је негативан тренд код нематеријалних штета, односно штета на лицима, проузрокован у највећој мери проглашавањем неуставне уредбе Владе Србије о накнади штета на лицима, чиме је повећан број реактивираних и судских штета. Ово повећање, а услед неуједначене судске праксе проузроковало је и неопходности дорезервације појединих штета овог типа. Просечан износ нематеријалне штете је порастао готово за 50%. С тим у вези скрећем пажњу Друштву да посебну пажњу обрати на овај сегмент пословања приликом решавања и појединачне резервације штета како у мирном, тако у судском поступку. Уколико у наредном периоду не дође до значајнијих промена регулативе и судске праксе сличних онима из 2013. уз повећану ажурност у решавању судских штета, смањења броја пријављених судских предмета (задовољство клијената накнадом у редовном поступку) те стабилност тржишних услова, резервисани износи Друштва требало би да буду довољни за измирење обавеза по штетама.

Приликом резервације рентних штета, Друштво би требало да у коришћене претпоставке укључи и пројекцију раста цена на мало месечне накнаде.

Износ резервисан за настале пријављене а нерешене штете и настале непријављене штете довољан је за измирење обавеза по наведеним штетама, уз очекивану ажурност у решавању штета и у случају да не дође до неочекивано значајних одступања у судској пракси (код историјских штета, а нарочито у сегменту нематеријалних штета), значајнијег повећања судских такса, финансијске стабилности земље (макроекономских показатеља, стопе инфлације ...) и сл. Поред повећане ажурности у решавању штета, приметан је раст броја пријављених штета, а нарочито резервисаних штета за 13,4% преваходно проузрокованог реактивацијама штета након проглашавања Одлуке о накнади штета на лицима неуставном чиме су укинута лимити и политиком решавања штета Друштва, о чему Друштво треба да обрати посебну пажњу.

У следећој табели може се сагледати учешће резервације за настале пријављене а нерешене штете и резервације за настале непријављене штете у техничкој премији по врстама осигурања :

Шиф.	Врста осигурања	Техничка премија у 000	Резерв. за настале приј. а нерешене шт. (брuto) у 000	Учешће у техничкој премији	Резерв. за настале непријављене шт. (брuto) у 000	Учешће у техничкој премији
01	Осигурање од последица незгоде	18.741	4.781	25,51%	8.989	47,96%
02	Добровољно здравствено осигурање	17.347	142	0,82%	3.628	20,91%
03	Осигурање моторних возила	196.164	45.467	23,18%	23.235	11,84%
09	Остала осигурања имовине	0	12.899	#DIV/0!	730	#DIV/0!
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	1.218.909	453.868	37,24%	223.277	18,32%
12	Осиг. од одговорности због употребе пл. Обј.	46	0	0,00%	0	0,00%
Укупно		1.451.207	517.157	35,64%	259.859	17,91%

Учешће резервација за настале пријављене а нерешене штете (35,64%) и настале непријављене штете (17,91%) у техничкој премији на нивоу Друштва износи 53,55%, што је у складу са правилима актуарске струке, струке осигурања и профилем ризика Друштва уз претпоставку стабилних услова пословања и непогоршавања пословних процеса у Друштву.

Старосна структура резервисаних штета према годинама пријаве по врстама осигурања (без ренти) изгледа на следећи начин :

Шиф.	Врста осигурања	Пријава до 31.12.2008.	Пријављ. у 2009.	Пријављ. у 2010.	Пријављ. у 2011.	Пријављ. у 2012.	Пријављ. у 2013.
01	Осигурање од последица незгоде	0	0	0	0	3	14
02	Добровољно здравствено осигурање	0	0	0	0	0	5
03	Осигурање моторних возила	3	0	2	3	7	269
09	Остала осигурања имовине	1	0	0	0	0	0
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	18	22	39	66	172	452
Укупно РШ по години пријаве		22	22	41	69	182	740

Старосна структура резервисаних штета према годинама настанка по врстама осигурања (без ренти) изгледа на следећи начин :

Шиф.	Врста осигурања	Настале до 31.12.2008.	Настале у 2009.	Настале у 2010.	Настале у 2011.	Настале у 2012.	Настале у 2013.
01	Осигурање од последица незгоде	0	0	0	0	6	11
02	Добровољно здравствено осигурање	0	0	0	0	0	5
03	Осигурање моторних возила	3	1	4	9	9	258
09	Остала осигурања имовине	1	0	0	0	0	0
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	75	46	69	116	166	297
Укупно Рез. Шт. по години настанка		79	47	73	125	181	571

На дан 31.12.2013. године Друштво је имало резервисано 34 рентних штета, са капитализираним бруто износу од 87.645 хиљада динара и следећом старосном структуром:

Старосна структура рентних штета према	Статус	до 31.12.2008.	у 2009	у 2010	у 2011	у 2012	у 2013
Пријави штете	Редовна	3	1	0	0	0	1
	У спору	6	3	1	6	2	11
Настанку штете	Редовна	4	0	0	1	0	0
	У спору	16	2	7	3	1	0

Услед промена на финансијском тржишту током 2013-е године, економског окружења и очекивања економске политике државе на средњи рок, Друштво је приликом резервисања рентних штета користила дисконтни фактор 5%.

У прилог оцене реалности резервације је и следећа упоредна анализа просечно решених штета и просечно резервисаних штета (без трошкова) по врстама осигурања, посебно за редовне штете, а посебно за штете у спору :

РЕДОВНЕ ШТЕТЕ (без ренти)

Шиф.	Врста осигурања	Просечан износ резервисаних штета у 2013. години	Просечан износ решених штета у 2013.
01	Осигурање од последица незгоде	171.775	275.052
02	Добровољно здравствено осигурање	24.140	55.759
03	Осигурање моторних возила	84.213	51.372
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	452.007	123.783
ПРОСЕЧНА ЗА СВЕ ВРСТЕ ОСИГУРАЊА		275.312	86.236

Просечно резервисана редовна штета (без ренти и без трошкова) на дан 31.12.2013. године износила је 275.312 динара, а просечно решена штета 86.236 динара. Просечно резервисана редовна штета на укупном нивоу већа је у односу на просечно резервисану редовну штету на дан 31.12.2012. године за 28,5%.

ШТЕТЕ У СПОРУ

Шиф.	Врста осигурања	Просечан износ резервисаних штета у 2013. години	Просечан износ решених штета у 2013.
01	Осигурање од последица незгоде	337.396	514.570
03	Осигурање моторних возила	656.377	562.168
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	377.564	437.699
ПРОСЕЧНА ЗА СВЕ ВРСТЕ ОСИГУРАЊА		432.871	441.393

Просечно резервисана штета у спору (без ренти и без трошкова) на дан 31.12.2013. године износила је 432.871 динара, а просечно решена штета 441.393 динара. Просечно резервисана штета у спору на укупном нивоу мања је у односу на просечно резервисану штету у спору на дан 31.12.2012. године за 13,3%. Основни разлог пада просечно резервисане штете у спору у највећој мери лежи у реактивацији штета и утужења по основу висине нематеријалних штета насталих услед укидања Уредбе о накнади штета на лицима, чиме се потражује само додатни износ у односу на већ исплаћени, чиме се смањује износ просечно резервисане штете у спору.

У циљу даљег унапређења анализа штета, препоручујем Друштву да приликом вођења књиге штета обезбеди могућност историјског праћења свих промена у евиденцијама штета, а нарочито у кретањима статуса штета, висине резервисаних износа, бројања штета и сл. како би у сваком моменту било могуће репродуковати историјске податке и њихове статусе за захтевани период или на захтевани датум.

7. Примена Правилника о формирању и коришћењу резерви за изравнање ризика (само за неживотна осигурања)

Резерве за изравнање ризика на дан 31.12.2013. године утврђене су у складу с наведеним правилником и укупно износе 339.842 хиљада динара, што је за 110.494 хиљада динара више него 31.12.2012. (229.348 хиљада динара). Повећање резерви за изравнање ризика у највећој мери је проузроковано бољим меродавним техничким резултатом код осигурања моторних возила-каска и осигурања од одговорности због употребе моторних возила у саобраћају (Прилог 1.). Напомињем да међународним стандарди рачуноводства и финансијског извештавања већ дужи низ година не признају формирање наведених резерви, те се исте, према намени, у наредном периоду могу користити у сврху тестирања адекватности резервисаних штета.

8. Примена Правилника о условима и начину саосигурања и реосигурања

Саосигурање и реосигурање непокривених вишкова ризика Друштво је извршило под условима и на начин предвиђен наведеним правилником.

Преглед уговора о реосигурању, по врстама реосигуравајућег покрића за сваку врсту осигурања, дат је у мишљењу овлашћеног актуара на Извештај о спровођењу политике саосигурања и реосигурања Друштва у 2013.-ој години.

9. Примена Правилника о условима и начину остваривања регреса

Друштво је у 2013. -ој години остварило право на регресе под условима и на начин предвиђен наведеним правилником. На дан 31.12.2013. стање регресних потраживања износи укупно **24.756 хиљада динара**.

ОПИС/регреси	АУТОКАСКО (ВО 03)		АУТООДГОВОРНОСТ (ВО 40)		УКУПНО	
	Број	Износ	Број	Износ	Број	Износ
Пренети из претходног периода	39	5.815.486	147	14.762.856	186	20.578.342
Остварени у 2013 години	83	9.576.595	199	27.180.099	282	36.756.694
Наплаћени у 2013	91	12.555.243	162	19.651.128	253	32.206.371
Отписани у 2013	6	58.657	11	313.861	17	372.518
Стање на дан 31.12.2013. године	25	2.778.181	173	21.977.966	198	24.756.147

Друштво је у 2013.-ој остварило права на регрес у износу **57.335 хиљада динара** (20.578 хиљада динара из почетног стања и 36.757 хиљада динара из 2013.), а наплатила истих у износу од **32.206 хиљада динара** и отписало у износу 373 хиљада динара (АК 313.861 РСД и АО 58.657 РСД).

III НАПОМЕНЕ

ПРИЈАВЉЕНЕ ШТЕТЕ У 2013 ГОДИНИ

У 2013. години Друштву је пријављено 7.608 штета, док је у 2012. њихов број износио 6.821 штета, што представља повећање од 11,54% преваходно проузроковано растом портфеља. У 2013.-ој години реактивирано је 79 редовних штета осигурања аутоодговорности што је мање него у 2012.-ој години, али је дошло и до реактивирања 110 штета кроз утужења у највећој мери проузроковано укудањем уредбе Владе о накнади штета на лицима. Код каска реактивирано је 38 штета и незнатан број код осигурања незгоде и здравственог осигурања.

Структура пријављених штета према години настанка изгледа на следећи начин:

Шиф.	Врста осигурања	Настанак до 31.12.2008.	настанак у 2009.	настанак у 2010.	настанак у 2011.	настанак у 2012.	настанак у 2013.	УКУПНО
01	Осигурање од последица незгоде	0	0	0	0	55	196	251
02	Добровољно здравствено осигурање	0	0	0	1	66	646	713
03	Осигурање моторних возила	0	0	3	12	182	3.190	3.387
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	24	17	106	91	438	2.581	3.257
12	Осиг. од одговорности због употребе пл.обј.	0	0	0	0	0	0	0
Укупно пријављене штете по години настанка		24	17	109	104	741	6.613	7.608

На основу Записника о непосредној контроли НБС спроведене током 2011 и почетком 2012. године друштво је током 2012. године променило начин евидентирања штета у делу који је омогућио бројање штета како је у налогу дефинисано. Током 2013 Друштво је радило на стабилизацији наведеног начина и на корекцијама уочених неправилности у граничним случајевима. Током 2013. године Друштво је унапређивало квалитет евиденција, постепено уводило додатне контроле у циљу јачања система интерних контрола у овом сегменту, дефинисало додатне извештајне сегменте и започело процес редизајнирања процеса вођења књиге штета, у циљу обезбеђења већег броја квалитетних информација за складиштење и квалитетније доношење одлука како у вези откривања превара у осигурању, сегментирања понуде осигурања, подизање квалитета услуге оштећеним лицима и убрзавање процеса решавања штета.

РЕШЕНЕ ШТЕТЕ (осим ренти) У 2013. ГОДИНИ

Број и износ решених штета (редовних и у спору), по врстама осигурања, и то према години настанка и години пријаве штете дат је у прилозима бр. 2. и 3. мишљења.

АЖУРНОСТ У РЕШАВАЊУ ШТЕТА

Степен ажурности решавања штета износи 87,69% на нивоу Друштва. Степен ажурности решавања штета у спору износи 32,54%. У односу на 2012. годину степен ажурности решавања штета је порастао.

АЖУРНОСТ У ЛИКВИДАЦИЈИ ШТЕТА (без ренти) - укупно редовне и у спору

Шиф.	Врста осигурања	Број резерв. штета 31.12.2012.	Пријављене и реактивирани у 2013	Укупно за обраду	Одбијене (са сторнираним)	Ликвидиране у 2013	Ажурност
01	Осигурање од последица незгоде	14	251	265	119	129	93,58%
02	Добровољно здравствено осигурање	9	713	722	164	553	99,31%
03	Осигурање моторних возила	350	3.387	3.737	379	3.074	92,40%
09	Остала осигурања имовине	1	0	1	0	0	0,00%
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	770	3.245	4.015	347	2.899	80,85%
УКУПНО		1.144	7.596	8.740	1.009	6.655	87,69%

АЖУРНОСТ У ЛИКВИДАЦИЈИ ШТЕТА У СПОРУ (без ренти)

Шиф.	Врста осигурања	Број резерв. штета 31.12.2012.	Пријављене и реактивирани у 2013	Промене у статусу (Р у С)	Укупно за обраду	Одбијене (са сторнираним)	Ликвидиране у 2013	Ажурност
01	Осигурање од последица незгоде	5	1	7	13	0	6	46,15%
03	Осигурање моторних возила	15	12	2	29	0	3	10,34%
10	Осиг. од одговорности због употребе МВ	435	96	183	714	20	217	33,19%
УКУПНО		455	109	192	756	20	226	32,54%

ПРОСЕЧАН ВРЕМЕНСКИ РОК РЕШАВАЊА И ИСПЛАТЕ ШТЕТА

Просечан временски рок решавања штета (од дана пријаве) за редовне штете износи 36 дана и готово је упола мањи него 2012. године (65 дана), а за штете у спору 497 дана (2012.-е 571 дан), док просечан временски рок од комплетирања до исплате штета за редовне износи 8 дана, а за штете у спору 491 дан (од дана комплетирања у мирном поступку) а у 2012.-ој је био 560 дана. На неколико штета АО прописани рокови су пробијени углавном услед празника и преласка из статуса велике у малу штету.

Просечан временски рок решавања и исплате штета у 2013. години

Шиф. ВО	Врста одштетног захтева	РЕДОВНЕ	
		Пријава - Ликвидација	Комплетирање - Исплата
01	Осигурање од незгоде	18	9
02	Доб.-здр. осиг.	25	6
03	Аутокаско	41	5
10	АО-матер. ствари	20	5
	АО-нем. и мат. лица	46	32**
	По зеленој карти	217	117
УКУПНО		34	12
УКУПНО		36	8
Шиф. ВО	Врста одштетног захтева	СУДСКЕ	
		Пријава - Ликвидација	Комплетирање* - Исплата
01	Осигурање од незгоде	231	231
02	Доб.-здр. осиг.	0	0
03	Аутокаско	533	533
10	Аутоодговорност	504	499
УКУПНО		497	491
Шиф. ВО	Врста одштетног захтева	УКУПНО РЕДОВНЕ И СУДСКЕ	
		Пријава - Ликвидација	Комплетирање* - Исплата
01	Осигурање од незгоде	24	22
02	Доб.-здр. осиг.	25	6
03	Аутокаско	41	5
10	Аутоодговорност	57	41
УКУПНО		48	23

*комплетирање у мирном, а исплата након завршетка спора

** уколико би се изузеле регресне штете према РФЗО чија је исплата чекала прецизирање одредаба Закона везаних за однос уплате доприноса РФЗО из премије и регресних штета на које је РФЗО раније имао право, просечан број дана од комплетирања до исплате у овој категорији био би 5 дана.

Просечан временски рок од пријаве до ликвидације на укупном нивоу (за судске и редовне штете) за 2013. годину износи 48 дана (у 2012.-ој 77 дана). Друштво исплаћује штете истог дана када и ликвидира штету, тако да је просечан временски рок мањи од 1-ог дана.

ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ШТЕТА И УГОВОРЕНИХ ИЗНОСА

Друштво је на дан 31.12.2013. године имало неисплаћених обавеза по основу штета и уговорених износа у износу 7.168.455 РСД и то по штетама :

- Аутоодговорности - 2.051.655 РСД (3 штете из спора, од којих се једна и то највећа СП 157/13 у износу 1.900.000 РСД, према судској пресуди исплаћује у ратама)
- по примљеним саосигурањима :
  - 1) Осигурања незгоде - 2.202.300 РСД
  - 2) Добровољно здравственог осигурања - 2.914.500 РСД.

По основу саосигурања до исплате није дошло услед кашњења у достављању обрачуна од стране водећих саосигуравача.

ЛИКВИДНОСТ ДРУШТВА

Друштво сагласно Одлуци о начину утврђивања и праћења ликвидности друштва за осигурање („Службени гласник РС“, број 3/2005) утврђује, прати и извештава НБС о прегледу новчаних токова и показатеља дневне ликвидности на начин прописан истом. За извештајни период 01.01. - 31.12.2013. године, показатељи дневне ликвидности су се по месецима кретали у следећим интервалима :

Месеци у 2013.-ој години	Интервал коефицијената дневне ликвидности	
	МАКС.	МИН.
ЈАНУАР	17,39	8,11
ФЕБРУАР	20,20	8,00
МАРТ	14,42	8,00
АПРИЛ	16,67	7,59
МАЈ	20,20	7,74
ЈУН	18,09	9,97
ЈУЛ	20,47	10,31
АВГУСТ	21,04	9,20
СЕПТЕМБАР	18,36	10,69
ОКТОБАР	17,94	11,63
НОВЕМБАР	15,36	9,67
ДЕЦЕМБАР	18,00	11,44

Из приказа интервала у којима су се кретали дневни коефицијенти ликвидности произилази да се ликвидност Друштва кретала знатно изнад минималне ликвидности дефинисане у тачки 7. наведене одлуке НБС .

Показатељ ликвидности Друштва на дан 31.12.2013. године износе :

- **Л1 (представља однос готовине и готовинских еквивалената и краткорочних обавеза) износи 2,11**
- **Л2 (представља однос разлике обртне имовине и залиха и краткорочних обавеза) износи 15,22**
- **Л3 (представља однос обртне имовине и краткорочних обавеза) износи 15,40**

Оцена ликвидности Друштва на годишњем нивоу дата је на основу односа: краткорочних потраживања, пласмана, готовине и активних временских разграничења с једне стране и краткорочних обавеза увећаних за пасивна временска разграничења (преносна премија, резервисане штете и друга пасивна временска разграничења). Према подацима из Биланса стања Друштва на дан 31.12.2013. године, коефицијент ликвидности на годишњем нивоу износи 0,92 (1.765.955 / 1.915.180) и мањи је од прописаног минимума тачком 7. Одлуке о начину утврђивања и праћења ликвидности друштва за осигурање („Службени гласник РС“ бр. 3/2005). Напомињем да је до пада дошло из 3 разлога :

1. Обрачун резерви за изравнање ризика исказао је неопходност повећања ових резерви за 110.494 хиљада динара, што је представљало повећање од готово 50% у односу на почетно стање;
2. Друштво је током 2013. године поднело захтев за проширење делатности током којег је 16.10.2013. године добила допис НБС којим се налаже обезбеђење веће дисперзије улагања како по облицима, тако и по емитентима, што је Друштво и учинило током новембра 2013. године;
3. Остварење премијског прихода у децембру 2013.-е године било је испод планираног за тај месец.

Имајући у виду да је током 2013.-е године минималан коефицијент дневне ликвидности износио 7,59 а максимални 21,04 , да Друштво у посматраном периоду није имало дане неликвидности што се доказује потврдом Народне банке Србије (ПРИНУДНА НАПЛАТА – Одељење за пријем, контролу и унос основа и налога) број IX/2.2-8489/2/14 од 15.01.2014. године, те да је до израде овог мишљења Друштво обезбедило испуњење горе наведеног критеријума, овом приликом препоручујем Друштву да континуирано прати и планира вредност овог прописаног рача. Напомињем и да поред пада вредности овог параметра Друштво није имало застоја у редовном измиривању свих обавеза како према осигураницима, трећим оштећеним, тако и према запосленима и осталим повериоцима.

СОЛВЕНТНОСТ ДРУШТВА

Маргина солвентности на дан 31.12.2013. године износи **317.343** хиљада динара.

Врста послова осигурања	Маргина солвентности у 000 РСД		
	премијски метод	метод штета	већи износ
Неживотна осигурања без здравственог	315.533	183.398	315.533
Добровољно здравствено осигурање	1.810	1.560	1.810
МАРГИНА СОЛВЕНТНОСТИ			317.343

Стање маргине солвентности у односу на стање основног капитала (члан 28. Закона) и стање гарантних резерви на дан 31.12.2013. године је :

Укупна израчуната маргина солв.	317.343
Основни капитал (члан 28. Закона)*	401.247
Гарантне резерве	746.211

*За основни капитал узета је висина основног капитала без прописаног капитала за проширење делатности имајући у виду да је Друштво проширење делатности уписало у АПР у 2014.-ој години.

Маргина солвентности по наведеним категоријама осигурања је обрачуната у складу са законским прописима и иста је мања од основног капитала прописаног чланом 28. Закона о осигурању. Маргина солвентности Друштва, у висини прописаног капитала, мања је од гарантне резерве. Удео маргине солвентности у гарантним резервама је 53,8%, односно **гарантна резерва Друштва је 1,86 пута већа од примењене, а 2,35 пута од израчунате маргине солвентности.**

ДОПРИНОС ЗА ПРЕВЕНТИВУ

Средства превентиве се издвајају из укупне премије осигурања применом коефицијената за превентиву утврђене предметним актом Друштва.

Према књиговодственим подацима расположива средства превентиве у 2013. години износила су 48.668 хиљада динара (према обрачуну 48.665 – види напомену испод табеле). Од ових расположивих средстава у току 2013. године, утрошено је 19.372 хиљаде динара, у превентивне мере на предупредњењу и смањењу штетних последица у портфељу Друштва. Улагање средстава превентиве се врши у складу са Правилником о превентиви Друштва.

На контима 496 исказани су следећи доприноси за превентиву:

Шиф. ВФ	ВРСТА ОСИГУРАЊА	Стање на дан 01.01.2013.	Превентива 2013	Утрошено	Стање на дан 31.12.2013.
01	Осигурање од последица незгоде	1.724.160	624.719	67.200	2.281.679
02	Добровољно здравствено осигурање	762.882	754.234	0	1.517.116
03	Осигурање моторних возила - каско	3.804.884	2.650.861	351.999	6.103.746
07	Осигурање робе у превозу	3.572	0	0	3.572
08	Осигурање имовине од пожара и других опасности	90.881	0	0	90.881
09	Остала осигурања имовине	110.267	0	0	110.267
10	Осигурање од одговорности због употребе моторних возила	3.628.305	11.811.434	1.000.000	14.439.739
12	Осигурање од одговорности због употребе пловних објеката	3.898	1.344	0	5.242
13	Осигурање од опште одговорности	1.319	0	0	1.319
10	Допринос за превентиву - надзор	4.042.497	18.649.632	17.953.170	4.738.959
	УКУПНО	14.172.666	34.492.224	19.372.369	29.292.521

Напомена : код АК обрачунати износ превентиве за 2013.-у годину и стање на конту (496) се разликују за 3.484 РСД и због нематеријалности нису биле предмет даље контроле.

ДОПРИНОС ГАРАНТНОМ ФОНДУ

На основу података Сектора за финансије и рачуноводство обрачунат је редован допринос Друштва за Гарантни фонд у складу са Одлуком Удружења осигураваача Србије у износу од **68.499** хиљада динара.

IV КОНАЧНА ОЦЕНА УЗ ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

На основу оцене билансних позиција у финансијским извештајима и годишњем извештају о пословању Друштва у 2013. години дајем **ПОЗИТИВНО МИШЉЕЊЕ** на Финансијске извештаје и Годишњи извештај о пословању Друштва за 2013. годину.

Позитивно мишљење је дато на основу оцене актуарских позиција у финансијским извештајима и годишњем извештају о пословању на које овлашћени актуар даје мишљење у складу са Законом о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004, 61/2005, 85/2005, 101/2007, 63/2009 – одлука Уставног суда, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013) и Одлуком о садржини мишљења овлашћеног актуара („Службени гласник РС”, број 19/2005).

Друштво је утврдило висину техничких и гарантних резерви у складу са : законским прописима, актима пословне политике Друштва, правилима актуарске струке и струке осигурања уз напомене које су дате у кроз мишљење. У стабилном привредним условима и окружењу, уз одрживу структуру и контролисан раст портфеља, те унапређење пословних процеса и система интерних контрола, формиране резерве би биле довољне за измирење обавеза.

Дисперзија депоновања и улагања средстава техничких резерви обезбеђена је у складу са одлуком Народне банке Србије и на начин да се не угрожава трајна стабилност и солвентност Друштва нити се угрожавају права осигураника, корисника осигурања и трећих оштећених лица. Покриће обавеза је обезбеђено уз услов да у наредним годинама не дође до значајније промене у судској пракси, макроекономским показатељима и регулативи.

Солвентност Друштва је 1,86 пута већа од законом захтеване. Сви дневни и општи показатељи ликвидности су на квалитетном нивоу, што се доказује и потврдом Народне банке Србије (ПРИНУДНА НАПЛАТА – Одељење за пријем, контролу и унос основа и налога) број IX/2.2-8489/2/14 од 15.01.2014. године. Најстрожији годишњи показатељ ликвидности нешто је нижи и превасходно је условљен значајним растом резерви за изравнање ризика на крају обрачунског периода (готово 50% у односу на почетно стање, а у апсолутном износу 110 милиона динара). До састављања овог мишљења Друштво је већ овај показатељ ускладило.

Тренутно стање, као и потенцијално проширење портфеља осигурања уз примену пословних аката Друштва и прописа обезбеђује стабилност у пословању Друштва и у наредном периоду.

Препоручује се Друштву да настави са увођењем квалитетних система интерних контрола у свим сегментима пословања кроз даље продубљивање и оптимизацију пословних процедура и процеса, директно опредељење трошкова на носиоце и обезбеђење довољности режијског додатка за покриће трошкова спровођења осигурања код добровољних осигурања.

Београд, 10.03.2014. године

ОВЛАШЋЕНИ АКТУАР

мр Игор Зорић